

негласної слідчої (розшукової) дії повинне відповідати вимогам, зазначеним у ст. 248 КПК України, та матеріалам кримінального провадження, які надаються лише на вимогу слідчого судді для підтвердження необхідності проведення негласної слідчої (розшукової) дії. У постанові про прийняття рішення щодо проведення негласної слідчої (розшукової) дії та у клопотанні до слідчого судді про дозвіл на проведення такої слідчої дії зазначається строк її проведення. Строк визначається залежно від виду конкретної дії, необхідності отримання відомостей одноразово чи протягом певного часу, у межах, визначених ст.ст. 246, 249 КПК України. Порушення цих строків є недопустимим.

Кожний протокол про результати проведеної негласної слідчої (розшукової) дії з додатками не пізніше 24 годин після його складання передається прокурору, який здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва.

У разі використання для доказування результатів негласних слідчих (розшукових) дій можуть бути допитані особи, з приводу дій або контактів яких проводилися такі дії. Такі особи повідомляються про проведення негласних слідчих (розшукових) дій тільки щодо них у такій самій строк, і в тому обсязі, який зачіпає їх права, свободи чи інтереси (ст. 256 КПК України). У разі вилучення речей чи документів прокурор при направленні повідомлення повинен з'ясувати, чи бажає власник їх повернути. При цьому враховується необхідність забезпечення прав та законних інтересів особи, а також запобігання завданню шкоди кримінальному провадженню (коли речі чи документи є речовим доказом у кримінальному провадженні, у разі виявлення предметів, заборонених до обігу).

Таким чином, права, свободи й обов'язки людини й громадянина, закріплені в Конституції України, їх широта, реальність, гарантованість виражають не тільки фактичний та юридичний статус особи у суспільстві, а й суть діючої в країні демократії, соціальні можливості, закладені в самому суспільному ладі. Вони - показники зрілості суспільства, його досягнень, своєрідна «візитна картка». Увесь арсенал громадянських, економічних, соціальних, політичних і культурних прав, свобод та обов'язків має служити дальшому розвитку демократії й соціальному прогресові України.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ПІДОЗРЮВАНОВОГО НА ДОСУДОВОМУ СЛІДСТВІ

Кирдан Б.В., курсант ФПФПС ННПФПСКМ НАВС

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, професор кафедри досудового розслідування ННПФПСКМ НАВС Іерусалимов І.О.

За період дії Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), значення цього Закону переоцінити, оскільки саме він визначає фактично новий порядок кримінального провадження на території України та повинен, передусім, забезпечити охорону прав і та законних інтересів, як фізичних, так і юридичних осіб, а також швидке і повне розкриття злочинів, викриття винних та забезпечення правильного застосування Закону з тим, щоб кожний, хто вчинив злочин, був притягнутий до відповідальності і жоден невинний не був покараний.

Не зважаючи на свої завдання КПК дійсно містить значну кількість прогресивних положень, які могли б поліпшити стан дотримання прав та свобод як потерпілих, так і підозрюваних та обвинувачених. При цьому, значна частина положень КПК в багатьох випадках не тільки звужує обсяг існуючих уже прав в учасників процесу (звичайно, це не стосується сторони обвинувачення), що є прямим порушенням вимог ст. 22 Конституції України, відповідно до якої при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод, але і прямо суперечить їй. Це, в першу чергу, обумовлюється тим, що Кодекс фактично публічно не обговорювався ні науковцями, ні серед практикуючих правників, а рекомендації які були ними надані не використовувались. Тому хотілось би звернути увагу на

недоліки КПК, які суперечать Конституції України та звужують зміст та обсяг вже існуючих прав і свобод.

Одним із недоліків є відповідність положень ст. 63 Конституції України та норм КПК, за Конституцією особа (підозрюваний, обвинувачений, підсудний, свідок, потерпілий) взагалі не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом. Натомість, КПК встановлює (ст. 18), що особа не несе відповідальності за відмову давати такі показання, які можуть стати підставою для підозри, обвинувачення у вчиненні нею, близькими родичами чи членами її сім'ї кримінального правопорушення. На мою думку, вказана норма КПК суттєво звужує обсяг конституційного права особи від самовикриття та права не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї, що є недопустимим.

Наступним недоліком є відповідність ст. 45 КПК України Конституції України у питаннях виборі захисника підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого, яким може бути лише адвокат. В ст. ст. 58, 63 КПК України зазначено, що у кримінальному провадженні і представником потерпілого, цивільного позивача та цивільного відповідача може бути лише адвокат. Дані положення прямо суперечать вимогам ст. 59 Конституції України, відповідно до якої кожен є вільним у виборі захисника своїх прав. Тим більше, таке положення суперечить і рішенню Конституційного Суду України від 16 листопада 2000 року №13-рп/2000, відповідно до якого положення частини першої статті 59 Конституції України про те, що «кожен є вільним у виборі захисника своїх прав» треба розуміти як конституційне право підозрюваного, обвинуваченого і підсудного при захисті від обвинувачення з метою отримання правової допомоги вибирати захисником своїх прав не тільки адвоката, а і іншу особу, яка є фахівцем у галузі права і за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи.

Наступний недолік виявляється в КПК України (ст. 148) де передбачено такий засіб забезпечення кримінального провадження, який полягає в тимчасовому обмеженні підозрюваного у користуванні правом на здійснення підприємницької діяльності, що прямо суперечить вимогам ст. 42 Конституції України, оскільки згідно з її положеннями право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом, має кожен. При цьому, можливість обмеження реалізації зазначеного права, крім підприємницької діяльності депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування, Конституція не передбачає. Більше того, відповідно до положень ст. 64 Конституції України, конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України. Згідно вимог даної статті Конституції, право на здійснення підприємницької діяльності може бути обмежене лише в умовах воєнного або надзвичайного стану.

На підставі нами наведених прикладів можна побачити значну частину суттєвих протиріч положень КПК України вимогам Конституції України. На нашу думку КПК України потребує негайного суттєвого доопрацювання, а саме внесення ряду змін.

ТАКТИЧНИЙ ПРИЙОМ «СТВОРЕННЯ ВРАЖЕННЯ ПОІНФОРМОВАНІСТІ СЛІДЧОГО ПРО ОБСТАВИНИ ПОДІЇ» – ПОРУШЕННЯ ПРАВ ПІДОЗРЮВАНОВОГО, ЧИ СПОСІБ ДОСЯГНЕННЯ МЕТИ РОЗСЛІДУВАННЯ

Воронцова Т. В., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін ННІПП НАВС Семенов В.В.

Стаття 3 Конституції України говорить нам про те, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Але чи можемо ми говорити про те, що наведені вище конституційні права людини знаходять своє відображення на практиці? Нажаль не завжди, адже в нашій країні фіксується багато випадків